

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

การส่งเสริมการแปรรูปมังคุดของเกษตรกรตำบลกำแพงเขา อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช
จังหวัดนครศรีธรรมราช

Extension the Mangosteen Processing of Farmers in Kamphaeng Sao Sub-district,
Mueang Nakhon Si Thammarat District, Nakhon Si Thammarat Province

บุษยมาศ ดวงจันทร์ (Budsayamat Dongjan)¹ เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (Chalerm Sak Toomhirun)²
จินดา ขลิบทอง (Jinda Khlibtong)³

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ข้อมูลทั่วไปและสภาพการผลิตมังคุดของเกษตรกร 2) ระดับความรู้ในการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรของเกษตรกร 3) ปัญหาและข้อเสนอแนะการส่งเสริมการแปรรูปมังคุดของเกษตรกร 4) การได้รับและความต้องการการส่งเสริมการแปรรูปมังคุดของเกษตรกร และ 5) วิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการแปรรูปมังคุดของเกษตรกร ประชากรคือ เกษตรกรผู้ปลูกมังคุด จำนวน 1,517 ราย กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาร์ยามานะ ได้จำนวน 180 ราย สุ่มตัวอย่างแบบง่าย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ และการทดสอบค่าที ผลการวิจัย พบว่า 1) เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 53.99 ปี จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.73 คน ประกอบอาชีพเกษตรกร ไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรการเกษตร พื้นที่ปลูกมังคุดเฉลี่ย 4.30 ไร่ ใช้แรงงานในครัวเรือนเก็บเกี่ยวระยะผลมีจุดสายเลือด ชายแบบรวม คละกันหมด ให้พ่อค้าปลีก โดยผู้รับซื้อกำหนดราคา ต้นทุนเฉลี่ย 3,754.58 บาท/ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 435.61 กิโลกรัม/ไร่ ราคาผลผลิตเฉลี่ย 15.61 บาท/กิโลกรัม และรายได้รวมเฉลี่ย 8,275.67 บาท/ไร่ 2) เกษตรกรร้อยละ 71.2 มีความรู้เกี่ยวกับหลักการแปรรูปทั่วไป ร้อยละ 68.6 มีความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปมังคุดเป็นผลิตภัณฑ์ไม่ใช่อาหาร และร้อยละ 61.2 มีความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปมังคุดเป็นผลิตภัณฑ์อาหาร 3) ปัญหาของเกษตรกรคือ ตลาดในการจำหน่าย และการให้ความรู้ของหน่วยงาน ข้อเสนอแนะคือ ผลิตภัณฑ์แปรรูปควรเก็บรักษาได้นาน มีคุณภาพ ตรงความต้องการของลูกค้า และเป็นผลิตภัณฑ์เด่นของชุมชน มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอบรมให้ความรู้เรื่องการแปรรูปมังคุด ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันแปรรูป และมีตลาดรองรับที่แน่นอน 4) เกษตรกรต้องการแปรรูปมังคุดเป็น มังคุดกวน น้ำมังคุด แยมมังคุด และสบู่มังคุด ต้องการความรู้ตามวิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร (GMP) และ มาตรฐานของคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) เกษตรกรได้รับความรู้น้อย เรื่องวิธีการแปรรูปมังคุดเป็นผลิตภัณฑ์ การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ การทำการตลาด และมาตรฐานที่จำเป็นในการแปรรูป มีความต้องการวิธีการแปรรูปมังคุดเป็นผลิตภัณฑ์ และการทำการตลาดมาก ต้องการช่องทางในการส่งเสริมโดยสื่อบุคคล วิธีการส่งเสริมโดยการฝึกปฏิบัติ และเกษตรกรส่วนใหญ่รับรู้แต่ข้อสังเกตและรอดูผลสำเร็จของกลุ่มผู้นำปฏิบัติก่อน และ 5) ปัจจัยด้านพื้นที่ปลูกมังคุด และปัจจัยด้านพื้นที่ให้ผลผลิต มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก เกษตรกรมีการได้รับและความต้องการความรู้การแปรรูปมังคุดที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แนวทางการส่งเสริมคือ ส่งเสริมให้เกษตรกรได้รับพัฒนาการผลิตมังคุดให้มีคุณภาพ มีการแปรรูป และการส่งเสริมการขาย

คำสำคัญ การส่งเสริมการแปรรูป การแปรรูปมังคุด การผลิตมังคุด

¹ นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิตเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช bsym_rose@hotmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช artoom@hotmail.com

³ รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช arkjin@hotmail.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study 1) general information and mangosteen production conditions of farmers 2) The knowledge level in Agriproduct processing of farmers 3) problems and suggestions regarding the mangosteen processing of farmers 4) the receiving and needs for extension in mangosteen processing of farmers and 5) the analysis of the extension guidelines for mangosteen processing of farmers. The population is 1,517 mangosteen production farmers. The sample size of 180 people was determined by using Taro Yamane formula and simple random sampling method. Data were analyzed by using statistics such as frequency distribution, percentage, minimum value, maximum value, mean, standard deviation, correlation analysis, and T-test. The results of the research found out that 1) most of the farmers were female with the average age of 53.99 years old, had the average member in the household of 3.73 people, were not members of any agricultural group/institution, had the average mangosteen production area of 4.30 Rai, used the labors in the household, harvested the products at bloodline period, and sold them in the wholesale and mixed the grades to retailing merchants by having the buyers determine the price. The average cost was 3,754.58 Baht/Rai, the average productivity was 435.6 kilogram/Rai was 15.61 Baht/kilogram, and the average total income was 8,275.67 Baht/Rai. 2) 71.2% of farmers has knowledge of the basic Agriproduct processing. 68.6% has skills of non-food product processing from mangosteen. 61.2% has an expertise of mangosteen processing into food products. 3) The problems which farmers faced were like distribution market and the knowledge giving of related agencies. Suggestions would be that the processed products should be able to have long storage time, good taste, great quality, meet the needs of the customers, and unique products of the community with the related agencies giving training about mangosteen processing, promoting the farmer to form the processing group, and having the certain market to sell the products. 4) Farmers wanted to process the mangosteen into preserved mangosteen, mangosteen juice, mangosteen jam, and mangosteen soap and to receive Good Manufacturing Practice (GMP) and Food and Drug Administration (FDA) certifications. Farmers received knowledge at the low level on the method of mangosteen processing products, the development of packaging, the marketing planning, and necessary standard in the processing. They wanted the method of mangosteen processing products and the creation of more variety of marketing channel in the extension through personal media, the extension method through practice, and most of the farmers perceived through observation but wanted to see the successes of the leaders after the adoption first. 5) The factor of mangosteen production area and the area that yield products very high level of positive correlation. Farmers received and required the knowledge of processing the mangosteen product at Statistically significant difference of 0.05. The extension guidelines were such as to support the farmers to receive the quality mangosteen production, processing, and selling promotion.

Keywords: Processing extension, Mangosteen processing, Mangosteen production

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12 The 12th STOU National Research Conference

บทนำ

มังคุด (mangosteen) เป็นผลไม้เศรษฐกิจของประเทศไทยที่มีความสำคัญในอันดับต้นๆ ไม่ว่าจะเป็นคนไทยและชาวต่างชาติก็ต่างยอมรับมังคุดของไทยว่ามีความโดดเด่นในรูปร่างและรสชาติ จนได้รับการขนานนามว่าเป็น "ราชินีแห่งผลไม้" (Queen of Fruits) โดยประเทศไทยมีการส่งออกมังคุดไปประเทศจีนมากที่สุด และกระจายไปทั่วโลก ทั้งเอเชีย ยุโรป หรือแม้แต่อเมริกา มังคุดที่ปลูกอยู่ทั่วประเทศไทยเป็นสายพันธุ์พื้นเมือง มีลักษณะผลรูปร่างกลมรีหรือกลมแป้น ขนาดค่อนข้างเล็ก น้ำหนักเฉลี่ย 75-100 กรัมต่อผล เมื่อผลสุกส่วนของเนื้อจะแยกออกจากเปลือกได้ง่าย เนื้อมีความนุ่ม ฉ่ำน้ำ รสชาติหวานอมเปรี้ยว และมีกลิ่นหอมเล็กน้อย

ภาคใต้จัดเป็นแหล่งปลูกมังคุดที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย สามารถผลิตมังคุดที่มีคุณภาพและรสชาติดี เมื่อเทียบกับมังคุดในภูมิภาคอื่นของประเทศ เนื่องจากมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ในปี พ.ศ.2563 จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกมังคุดเป็นอันดับที่ 1 ของภาคใต้ มีพื้นที่ปลูกมังคุด 94,693 ไร่ เนื้อที่ให้ผลผลิต 88,927 ไร่ ผลผลิต 49,868 ตัน/ปี ผลผลิตเฉลี่ย 561 กิโลกรัม/ไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2563)

สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช ได้รวบรวมข้อมูลพื้นที่ปลูกมังคุดไว้ว่า ตำบลกำแพงเขา อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช มีเกษตรกรผู้ปลูกมังคุด จำนวน 1,517 ครัวเรือน มีพื้นที่ปลูก 5,300 ไร่ มีเนื้อที่ให้ผลผลิต 5,263 ไร่ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2563) โดยสภาพการผลิตมังคุดในช่วงต้นฤดูกาลผลิตของทุกปี ผลผลิตมังคุดออกสู่ตลาดจำนวนมาก จึงเกิดปัญหาผลผลิตล้นตลาด ส่งผลให้มีราคาตกต่ำ สาเหตุมาจากพ่อค้าคนกลาง และนายทุนกดราคา ปฏิเสธไม่รับซื้อมังคุดของเกษตรกร รวมทั้งผลกระทบจากสถานการณ์วิกฤติต่างๆ ที่อาจจะส่งผลให้ไม่สามารถส่งออกผลผลิตไปยังต่างประเทศได้

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นนับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญต่อเกษตรกร โดยหากยังมีสถานการณ์เช่นนี้ต่อไปในอนาคต อาจก่อให้เกิดปัญหาได้อีก ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ ผู้ทำการวิจัยจึงสนใจที่จะส่งเสริมการแปรรูปมังคุดของเกษตรกรตำบลกำแพงเขา อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อให้ทราบและเข้าใจถึงความต้องการของเกษตรกรในการเสริมสร้างและพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปมังคุด ทั้งนี้เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่สามารถใช้เป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ในการพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมองค์ความรู้ในด้านต่างๆ และสนับสนุนปัจจัยที่จำเป็นในการใช้ประกอบอาชีพ เพื่อพัฒนาความรู้ด้านการแปรรูปของเกษตรกรให้มีประสิทธิภาพ เกษตรกรมีความมั่นคงด้านอาหาร มีความยั่งยืนของทรัพยากร มีเสถียรภาพทางสังคม และมีความรุ่งเรืองของเศรษฐกิจ ทั้งด้านเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว ภายใต้แนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG โดยนำเอาความรู้และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาพัฒนาต่อยอดและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับทรัพยากรชีวภาพและผลผลิตทางการเกษตร เพื่อสร้างรายได้ ให้แก่เกษตรกร ช่วยแก้ปัญหาเศรษฐกิจฐานราก ผลผลิตสินค้าเกษตรล้นตลาดและราคาตกต่ำ ทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุด และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

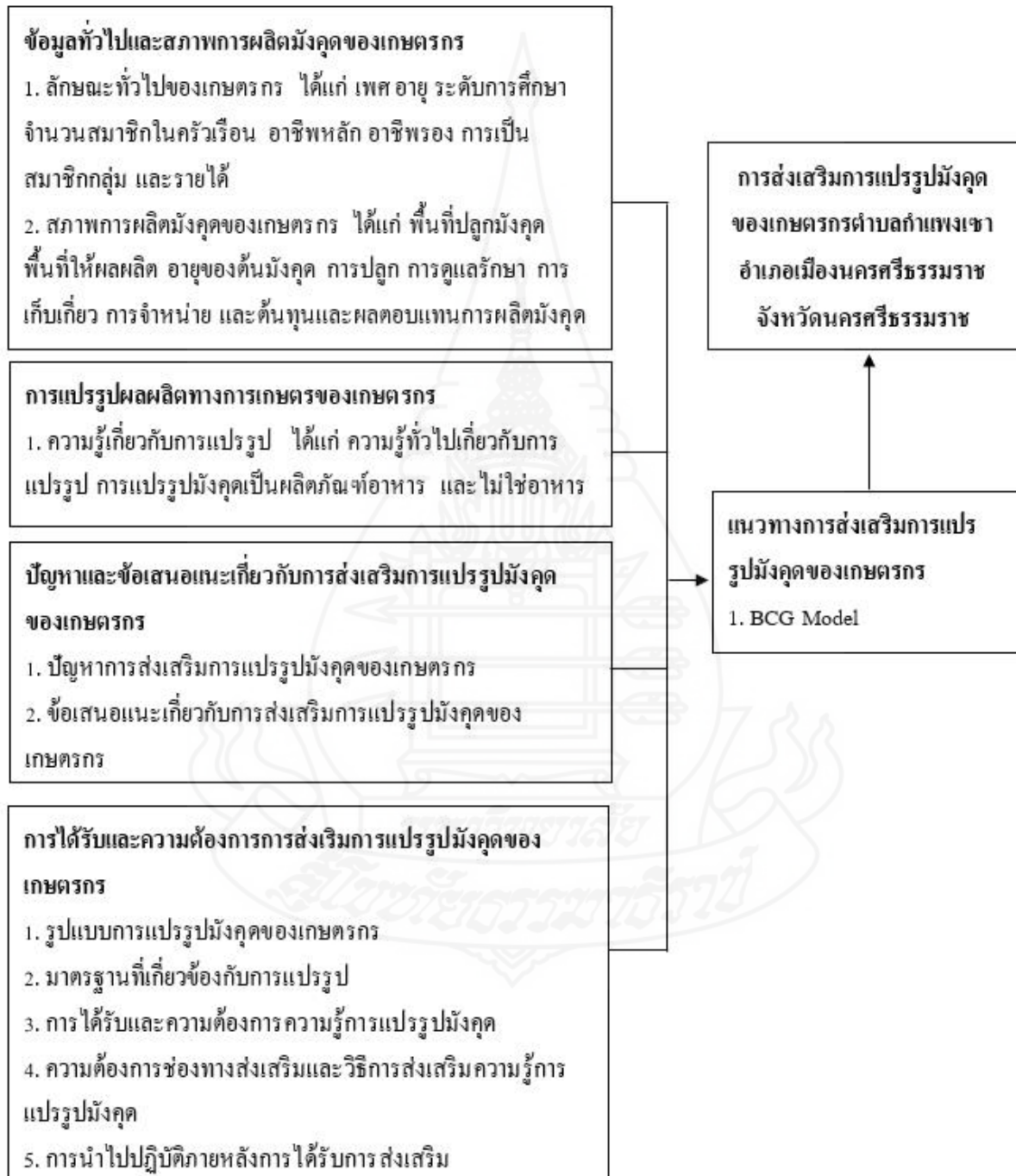
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปและสภาพการผลิตมังคุดของเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาความรู้การแปรรูปมังคุดของเกษตรกร
3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการส่งเสริมการแปรรูปมังคุดของเกษตรกร

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

4. เพื่อศึกษาการได้รับและความต้องการการส่งเสริมการแปรรูปมังคุดของเกษตรกร
5. เพื่อวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการแปรรูปมังคุดของเกษตรกร

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12 The 12th STOU National Research Conference

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยด้านอายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้ในภาคการเกษตร พื้นที่ปลูกมังคุด พื้นที่ให้ผลผลิต ต้นทุนในการผลิตมังคุด จำนวนผลผลิตเฉลี่ย และราคาผลผลิตเฉลี่ย มีความสัมพันธ์กับความต้องการการส่งเสริมการแปรรูปมังคุด
2. การได้รับและความต้องการการส่งเสริมการแปรรูปมังคุดของเกษตรกรแตกต่างกัน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกมังคุดที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2563 จำนวนรวมทั้งหมด 1,517 ราย กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาร์โรว์ ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 180 ราย และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและสภาพการผลิตมังคุดของเกษตรกร ตอนที่ 2 ความรู้การแปรรูปมังคุดของเกษตรกร ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะการส่งเสริมการแปรรูปมังคุดของเกษตรกร ตอนที่ 4 การได้รับและความต้องการการส่งเสริมการแปรรูปมังคุดของเกษตรกร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปและสภาพการผลิตมังคุดของเกษตรกร

1.1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร พบว่า ร้อยละ 66.7 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 53.99 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.73 คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร ไม่มีอาชีพรอง ไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรการเกษตร รายได้ในภาคการเกษตรเฉลี่ย 93,106.94 บาท/ปี และรายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 117,003.92 บาท/ปี

1.2 สภาพการผลิตมังคุดของเกษตรกร พบว่า มีพื้นที่ปลูกมังคุดเฉลี่ย 4.30 ไร่ มีพื้นที่ให้ผลผลิตเฉลี่ย 4.08 ไร่ ต้นมังคุดมีอายุเฉลี่ย 23.45 ปี ปลูกระยะ 8 x 8 เมตร เป็นสวนผสมผสาน มีการให้น้ำเฉลี่ย 1.42 ครั้ง/สัปดาห์ ใส่ปุ๋ยเฉลี่ย 2.03 ครั้ง/ปี ป้องกันกำจัดศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน ใช้แรงงานในครัวเรือนเก็บเกี่ยวมังคุด ในระยะผลมีจุดสายเลือด ขยายแบบรวมคละกันหมด ให้กับพ่อค้าปลีก โดยผู้รับซื้อกำหนดราคาจำหน่าย ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตมังคุด พบว่า ค่าแรงงานในการดูแลเฉลี่ย 551.43 บาท/ไร่ ค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยวเฉลี่ย 3,037.50 บาท/ไร่ ค่าปุ๋ยเฉลี่ย 2,125.33 บาท/ไร่ ค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช กำจัดโรค/แมลง เฉลี่ย 855.88 บาท/ไร่ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงในการขนส่งเฉลี่ย 116.47 บาท/ไร่ และต้นทุนเฉลี่ย 3,754.58 บาท/ไร่ มีผลผลิตเฉลี่ย 435.61 กิโลกรัม/ไร่ ราคาผลผลิตเฉลี่ย 15.61 บาท/กิโลกรัม และมีรายได้รวมเฉลี่ย 8,275.67 บาท

2. ความรู้การแปรรูปมังคุดของเกษตรกร

ความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปมังคุดของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 71.2 มีความรู้เกี่ยวกับหลักการการแปรรูปทั่วไป เกษตรกรร้อยละ 68.6 มีความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปมังคุดเป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช่อาหาร และเกษตรกรร้อยละ 61.2 มีความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปมังคุดเป็นผลิตภัณฑ์อาหาร

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะการส่งเสริมการแปรรูปมังคุดของเกษตรกร

3.1 ปัญหาการส่งเสริมการแปรรูปมังคุดของเกษตรกร พบว่า มีปัญหาในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ ตลาดในการจำหน่ายสินค้า และการให้ความรู้ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และปัญหาในระดับปานกลาง 5 ประเด็น ได้แก่ ความรู้ด้านการแปรรูป แรงงานในการแปรรูป วัสดุอุปกรณ์ในการแปรรูป เงินทุนที่ใช้ในการแปรรูป และการปฏิบัติตามมาตรฐานการแปรรูป

3.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการแปรรูปมังคุดของเกษตรกร คือ ผลិតภัณฑ์แปรรูปควรเป็นผลិតภัณฑ์ที่สามารถเก็บรักษาไว้ได้นาน มีรสชาติอร่อย มีการรักษาคุณภาพมาตรฐานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง มีลักษณะตรงความต้องการของลูกค้า มีความหลากหลายของผลិតภัณฑ์ และเป็นผลិតภัณฑ์เด่นของชุมชน ข้อเสนอแนะด้านมาตรฐานในการแปรรูป คือ อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานที่จำเป็นในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ต่างๆ ข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมการแปรรูปมังคุด คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอบรมส่งเสริมการแปรรูปมังคุดเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆให้เกษตรกร พร้อมทั้งมีแหล่งความรู้ และปัจจัยสนับสนุน ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันแปรรูป เพื่อความยั่งยืนของชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดหาตลาดรองรับที่แน่นอน

4. การได้รับและความต้องการการส่งเสริมการแปรรูปมังคุดของเกษตรกร

4.1 รูปแบบการแปรรูปมังคุดของเกษตรกร พบว่า ความต้องการแปรรูปมังคุดเป็นผลิตภัณฑ์อาหาร เกษตรกรมีความต้องการในระดับมากที่สุด 1 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ มังคุดกวน ระดับมาก 2 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ น้ำมังคุด และแยมมังคุด ระดับปานกลาง 7 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ น้ำมังคุดเข้มข้น มังคุดลอยแก้ว มังคุดแผ่น มังคุดเชื่อมอบแห้ง ไวน์มังคุด และเยลลี่มังคุด และระดับน้อย 2 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ซอสมังคุด และบิวยมังคุด ความต้องการแปรรูปมังคุดเป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช่อาหาร พบว่า เกษตรกรมีความต้องการในระดับมาก 1 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ สบู่เปลือกมังคุด ระดับปานกลาง 2 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ลิปมันเปลือกมังคุด และโลชั่นเปลือกมังคุด และระดับน้อย 1 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ โทนเนอร์เปลือกมังคุด

4.2 มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการแปรรูป พบว่า มีความต้องการมาตรฐาน GMP และมาตรฐาน ออ. อยู่ในระดับมาก

4.3 การได้รับและความต้องการความรู้การแปรรูปมังคุด พบว่า การได้รับความรู้การแปรรูปมังคุดอยู่ในระดับน้อย 4 ประเด็น ได้แก่ วิธีการแปรรูปมังคุดเป็นผลิตภัณฑ์ การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ การทำการตลาด และมาตรฐานที่จำเป็นในการแปรรูป และมีความต้องการความรู้การแปรรูปมังคุดอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ประเด็น ได้แก่ วิธีการแปรรูปมังคุดเป็นผลิตภัณฑ์ และการทำการตลาด และระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ และมาตรฐานที่จำเป็นในการแปรรูป

4.4 ความต้องการช่องทางส่งเสริมและวิธีการส่งเสริมความรู้การแปรรูปมังคุด พบว่า มีความต้องการช่องทางในการส่งเสริม อยู่ในระดับมาก 1 ประเด็น ได้แก่ สื่อบุคคล ระดับปานกลาง 1 ประเด็น ได้แก่ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และระดับน้อย 1 ประเด็น ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ ความต้องการวิธีการส่งเสริม พบว่า มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ประเด็น ได้แก่ ฝึกปฏิบัติ ระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ สาธิต และทัศนศึกษา และระดับปานกลาง 1 ประเด็น ได้แก่ บรรยาย

4.5 การนำไปปฏิบัติภายหลังได้รับการส่งเสริม พบว่า ร้อยละ 39.4 รับรู้แต่ขอสังเกตและรอดูผลสำเร็จของกลุ่มผู้นำปฏิบัติก่อน ร้อยละ 27.2 รับรู้แต่ขอพิจารณาถ่วงถ่วงข้อมูลให้มันใจก่อนลงมือปฏิบัติ ร้อยละ 15.0 ไม่แน่ใจโดยขอสังเกตและทราบข้อมูลจากคนส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติก่อน ร้อยละ 14.4 รับรู้และปฏิบัติทันที และร้อยละ 3.9 ไม่แน่ใจโดยยังไม่ปฏิบัติ

5. วิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการแปรรูปมังคุดของเกษตรกร

5.1 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย อายุ (X_1) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (X_2) รายได้ในภาคการเกษตร (X_3) พื้นที่ปลูกมังคุด (X_4) พื้นที่ให้ผลผลิต (X_5) ต้นทุนในการผลิตมังคุด (X_6) จำนวนผลผลิตเฉลี่ย (X_7) และราคาผลผลิตเฉลี่ย (X_8) กับ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

ความต้องการการส่งเสริมการแปรรูปมังคุดของเกษตรกร (Y) พบว่า ปัจจัยด้านพื้นที่ปลูกมังคุด และปัจจัยด้านพื้นที่ให้ผลผลิต มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก

ตารางที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย

n = 180

ตัวแปร	Y	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈
Y	1.000	-.045	.164*	.008	.030	.058	-.025	.041	-.087
X ₁		1.000	-.059	.129	.258**	.256**	.107	-.032	-.102
X ₂			1.000	-.003	.009	-.001	-.010	.111	-.024
X ₃				1.000	.519**	.518**	.193**	.272**	.294**
X ₄					1.000	.973**	.144	.119	.117
X ₅						1.000	.155*	.109	.106
X ₆							1.000	.163*	.195**
X ₇								1.000	.370**
X ₈									1.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

5.2 การเปรียบเทียบการได้รับและความต้องการการส่งเสริมการแปรรูปมังคุดของเกษตรกร พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีการได้รับและความต้องการความรู้การแปรรูปมังคุดที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยการได้รับความรู้เฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย และความต้องการความรู้อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบได้รับและความต้องการความรู้การแปรรูปมังคุดของเกษตรกร

n = 180

ประเด็น	ระดับการได้รับความรู้		ระดับความต้องการความรู้		ค่า t	ความ แตกต่าง (Sig)
	ค่าเฉลี่ย (SD)	แปลผล	ค่าเฉลี่ย (SD)	แปลผล		
1. วิธีการแปรรูปมังคุดเป็นผลิตภัณฑ์	2.03 (0.991)	น้อย	4.21 (0.872)	มากที่สุด	-21.640	0.000**
2. การพัฒนาบรรจุภัณฑ์	1.94 (0.914)	น้อย	4.18 (0.887)	มาก	-23.901	0.000**
4. มาตรฐานที่จำเป็นในการแปรรูป	2.00 (0.975)	น้อย	4.18 (0.833)	มาก	-21.128	0.000**
รวม	1.99 (0.913)	น้อย	4.21 (0.801)	มากที่สุด	-23.772	0.000**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

5.3 แนวทางการส่งเสริมการแปรรูปมังคุดของเกษตรกร ใช้ BCG Model เป็นกรอบในการส่งเสริมการแปรรูปมังคุดของเกษตรกร ตามภาพที่ 2 โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. เศรษฐกิจชีวภาพ (B: Bioeconomy)

1.1 ต้นทาง ส่งเสริมโดยการเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการผลิตมังคุด พัฒนาเกษตรกรต้นแบบในพื้นที่ทั้งในด้านการผลิต และแปรรูป และขับเคลื่อนการวิเคราะห์สภาพพื้นที่ เพื่อลดต้นทุนการผลิต

1.2 กลางทาง ส่งเสริมเกษตรกรรวมกลุ่มเพื่อการแปรรูป เผยแพร่องค์ความรู้ เรื่องการแปรรูปผลิตภัณฑ์ และการทำการตลาด เพื่อสร้างความหลากหลายให้ผู้บริโภค ได้แก่ มังคุดกวน น้ามังคุดพร้อมดื่ม และแยมมังคุด และส่งเสริมและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ เพื่อยืดอายุผลผลิตและผลิตภัณฑ์

1.3 ปลายทาง ส่งเสริมการทำการตลาด ทั้งตลาดค้าปลีก ค้าส่ง และตลาดออนไลน์

2. เศรษฐกิจหมุนเวียน (C: Circular economy)

2.1 ต้นทาง ส่งเสริมโดยการเผยแพร่องค์ความรู้ เรื่องการทำปุ๋ยหมักใบมังคุด

2.2 กลางทาง ส่งเสริมโดยการเผยแพร่องค์ความรู้ เรื่องการแปรรูปผลิตภัณฑ์ และการทำการตลาด เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มจากวัสดุเหลือใช้ ได้แก่ สบู่เปลือกมังคุด ลิปมันเปลือกมังคุด และโลชั่นเปลือกมังคุด

2.3 ปลายทาง ส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริโภคเลือกใช้ และเป็นที่รู้จักผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ โดยการทำตลาดเชิงรุก

3. เศรษฐกิจสีเขียว (G: Green economy)

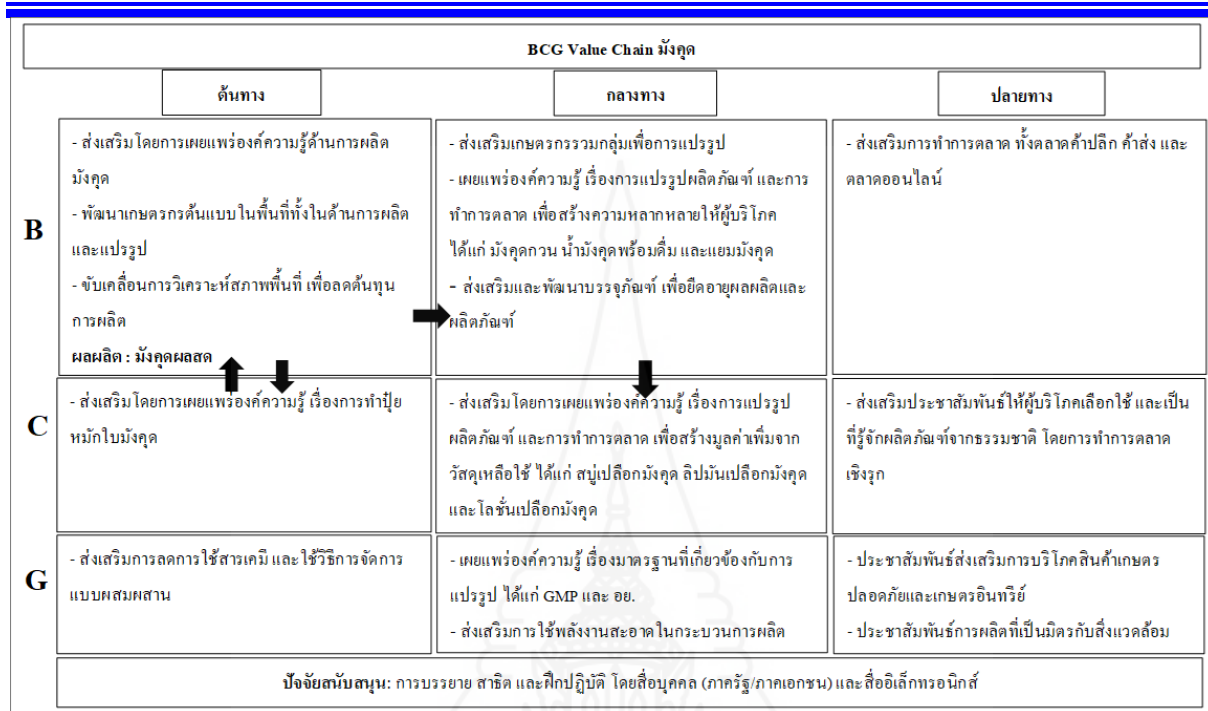
3.1 ต้นทาง ส่งเสริมการลดการใช้สารเคมี และใช้วิธีการจัดการแบบผสมผสาน

3.2 กลางทาง เผยแพร่องค์ความรู้ เรื่องมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการแปรรูป ได้แก่ GMP และ ออย. และส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาดในกระบวนการผลิต

3.3 ประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการบริโภคสินค้าเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ และประชาสัมพันธ์การผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

ภาพที่ 2 แนวทางการส่งเสริมการแปรรูปมังคุดของเกษตรกรตำบลกำแพงเขา อำเภอมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช

อภิปรายผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปและสภาพการผลิตมังคุดของเกษตรกร

เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 53.99 ปี จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.73 คน และไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรการเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุภารัตน์ ชูชัย (2562,59-71) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการผลิตมังคุดตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอนครหลวง จังหวัดนครหลวงพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 55.21 ปี จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน และไม่เป็นสมาชิกกลุ่มองค์กรการเกษตร และสอดคล้องกับผลการศึกษาของเอกภพ สุทธิจิระพันธ์ (2552,31-33) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการการแปรรูปกาแฟของเกษตรกร บ้านแม่หลอด ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าเกษตรกร มีอายุเฉลี่ย 49.77 ปี และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน และจากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า และมีรายได้ในภาคการเกษตรเฉลี่ย 93,106.94 บาท/ปี ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสลิตา สุสิงห์ (2548,48-52) ศึกษาความต้องการฝึกอบรมด้านการแปรรูปผลผลิตเกษตรของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในจังหวัดนครพนม พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษา มีรายได้ที่เป็นเงินสดของครัวเรือนเฉลี่ย 98,825.33 บาท/ปี ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรเรียนจบการศึกษาภาคบังคับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมีความจำเป็นในการใช้แรงงานเพื่อประกอบอาชีพ หรือครอบครัวอาจมีรายได้ไม่เพียงพอที่จะสนับสนุนให้เรียนในระดับสูงกว่านี้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12 The 12th STOU National Research Conference

สภาพการผลิตมังคุดของเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกมังคุดเฉลี่ย 4.30 ไร่ ปลูกระยะ 8 x 8 เมตร เป็นสวนผสมผสาน เก็บในระยะผลมีจุดสายเลือด ขยายแบบรวม คละกันหมด ให้กับพ่อค้าปลีก โดยผู้รับซื้อกำหนดราคาจำหน่าย และมีผลผลิตเฉลี่ย 435.61 กิโลกรัม/ไร่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุภารัตน์ ชูชัย (2562, 59-71) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการผลิตมังคุดตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกมังคุดเฉลี่ย 5.13 ไร่ ปลูกระยะ 8 x 8 เมตร เป็นสวนผสมผสาน เก็บในระยะผลมีจุดสายเลือด ขยายแบบรวม คละกันหมด จำหน่ายผลผลิตให้กับผู้รวบรวมในท้องถิ่น/พ่อค้าปลีกโดยผู้รับซื้อกำหนดราคาจำหน่าย และมีผลผลิตเฉลี่ย 487.48 กิโลกรัม/ไร่ และจากผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรมีการให้น้ำเฉลี่ย 1.42 ครั้ง/สัปดาห์ ใส่ปุ๋ยเฉลี่ย 2.03 ครั้ง/ปี การป้องกันกำจัดศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช กรมวิชาการเกษตร (2557) ได้ระบุไว้ว่าการให้น้ำต้องให้น้ำอย่างสม่ำเสมอช่วงการเจริญเติบโตทางใบ และงดให้น้ำช่วงปลายฝน และจะต้องให้น้ำในปริมาณน้อยอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องทุกวัน เพื่อให้ผลมังคุดมีพัฒนาการที่ดี การใส่ปุ๋ยควรใส่ปุ๋ยบำรุงต้น ปุ๋ยคอก อัตรา 2.25 กิโลกรัม/ต้น การใส่ 1 ปี แบ่งใส่ 2 ครั้ง ปุ๋ยบำรุงต้น ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16 แบ่งใส่ 2-4 ครั้ง/ปี ปุ๋ยส่งเสริมการออกดอก (ช่วงปลายฝน) ปุ๋ยเคมีสูตร 8-24-24 หรือ 9-24-24 ในปริมาณ 2-3 กิโลกรัม/ต้น และปุ๋ยบำรุงผล (หลังติดผล 3-4 สัปดาห์) สูตร 13-13-21 ในปริมาณ 2-3 กิโลกรัม/ต้น

2. ความรู้การแปรรูปมังคุดของเกษตรกร

ความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปมังคุดของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับหลักการการแปรรูปทั่วไป การแปรรูปมังคุดเป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช่อาหาร และการแปรรูปมังคุดเป็นผลิตภัณฑ์อาหาร เนื่องจากการแปรรูปเป็นความรู้พื้นฐานในการเตรียมอาหารเพื่อบริโภค โดยการแปรรูปอาหารอาจใช้วิธีการใดก็ได้ที่จะเปลี่ยนวัตถุดิบทางการเกษตรให้เป็นผลิตภัณฑ์อาหารหลากหลายชนิด ตั้งแต่การปิ้งย่างที่ทำได้เองในระดับครัวเรือนจนถึงระดับอุตสาหกรรม และยังเป็นการนำผลผลิตทางการเกษตรมาเพิ่มมูลค่า

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะการส่งเสริมการแปรรูปมังคุดของเกษตรกร

ปัญหาการส่งเสริมการแปรรูปมังคุดของเกษตรกร คือ ตลาดในการจำหน่ายสินค้า และการให้ความรู้ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรให้ความสำคัญกับตลาดในการจำหน่ายสินค้าและการให้ความรู้ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากการตลาดเป็นกระบวนการของการสื่อสารคุณค่าของผลิตภัณฑ์หรือบริการไปยังลูกค้า และการให้ความรู้ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะมีประโยชน์อย่างมากในการต่อยอดการแปรรูปให้เป็นผลิตภัณฑ์ ซึ่งนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรควรให้ความรู้เพิ่มเติมในการจัดการอย่างถูกวิธีให้หลากหลายช่องทางอย่างทั่วถึง

ข้อเสนอแนะด้านการแปรรูปมังคุดของเกษตรกร คือ ผลิตภัณฑ์แปรรูปควรเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถเก็บรักษาไว้นาน มีรสชาติอร่อย มีการรักษาคุณภาพมาตรฐานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง มีลักษณะตรงกับความต้องการของลูกค้า มีความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ และสามารถสร้างผลิตภัณฑ์แปรรูปให้เป็นผลิตภัณฑ์เด่นของชุมชน ข้อเสนอแนะด้านมาตรฐานในการแปรรูป คือ อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานที่จำเป็นในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ต่างๆ ข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมการแปรรูปมังคุด คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอบรมส่งเสริมการแปรรูปมังคุดเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ให้เกษตรกร พร้อมทั้งมีแหล่งความรู้ และปัจจัยสนับสนุน ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันแปรรูป เพื่อความยั่งยืนของชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดหาตลาดรองรับที่แน่นอน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

4. การได้รับและความต้องการการส่งเสริมการแปรรูปมังคุดของเกษตรกร

ความต้องการการแปรรูปมังคุดเป็นผลิตภัณฑ์อาหาร ระดับที่เกษตรกรมีความต้องการมาก คือ มังคุดกวน น้ำมังคุด และแยมมังคุด เนื่องจากอาหารที่ผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงสภาพไปจากธรรมชาติ เพื่อให้อาหารมีลักษณะที่เป็นไปตามความต้องการผู้บริโภค สามารถเก็บรักษาได้นานขึ้น สะดวกและปลอดภัยต่อการบริโภค อีกทั้งเป็นผลิตภัณฑ์ที่ง่ายต่อการแปรรูป สามารถทำได้ในระดับของครัวเรือน และผลการวิจัยความต้องการการแปรรูปมังคุดเป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช่อาหาร ระดับที่เกษตรกรมีความต้องการมาก คือ สบู่เปลือกมังคุด ลิปมันเปลือกมังคุด และโลชั่นเปลือกมังคุด ซึ่งสอดคล้องกับนวัตกรรมยะประภัสร์ (2557) ระบุว่าสารสกัดจากเปลือกมังคุดมีฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระและลดการอักเสบ ซึ่งจะเป็นฤทธิ์ทางชีวภาพที่สำคัญในการบำรุงผิว และสอดคล้องกับอิตารัตน์ จันทร์ดอน (2565) ระบุว่ามังคุดมีการนำมาใช้ในผลิตภัณฑ์ เครื่องสำอาง เนื่องจากเปลือกมังคุดมีฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ ต้านการอักเสบ และต้านเชื้อแบคทีเรีย *Propionibacterium acnes* และ *Staphylococcus epidermidis* ซึ่งเป็นสาเหตุของการเกิดสิว นำมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์บำรุงผิว และผลิตภัณฑ์รักษาผิว เพื่อเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับมังคุด

มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการแปรรูป พบว่า มีความต้องการมาตรฐาน GMP และมาตรฐาน ออย. อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของธัญมัย เจียรกุล (2559,53) ศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ผลไม้แปรรูปของไทย ของวัยรุ่นชาวจีนในประเทศไทย พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่สุดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลไม้แปรรูปของไทยในเรื่องเครื่องหมายรับรองคุณภาพ เนื่องจากการกำหนดมาตรฐานสินค้านั้นมีประโยชน์ เพื่อมุ่งส่งเสริมให้ผู้ประกอบการดำเนินการอย่างมีคุณภาพ มาตรฐาน และปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด และผู้บริโภคได้บริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ปลอดภัยได้มาตรฐาน ในขณะที่เดียวกันการที่สินค้ามีมาตรฐานถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อสินค้าที่ได้รับการรับรองมากกว่าสินค้าที่ไม่มีการรับรองอะไรเลย

เกษตรกรมีความรู้เรื่อง วิธีการแปรรูปมังคุดเป็นผลิตภัณฑ์ การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ การทำการตลาด และมาตรฐานที่จำเป็นในการแปรรูป อยู่ในระบับน้อย และมีความต้องการวิธีการแปรรูปมังคุดเป็นผลิตภัณฑ์ และการทำการตลาด อยู่ในระดับมากที่สุด ความต้องการช่องทางในการส่งเสริม โดยสื่อบุคคลมากที่สุด ความต้องการวิธีการส่งเสริม พบว่าต้องการฝึกปฏิบัติมากที่สุด และการนำไปปฏิบัติภายหลังได้รับการส่งเสริม พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่รับรู้แต่ข้อสังเกต และรอคอยผลสำเร็จของกลุ่มผู้ที่นำปฏิบัติก่อนจากผลการวิจัย แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรยังต้องการสื่อบุคคลในการส่งเสริมซึ่งเป็นการสื่อสารแบบสองทางที่ผู้พูดกับผู้ฟังสามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการสาธิตเป็นวิธีการส่งเสริมแบบกลุ่มที่ใช้การบรรยายประกอบการแสดง ทำให้ผู้เรียนรู้ได้ฟังและได้เห็นไปพร้อมกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การส่งเสริมความรู้ในการแปรรูปให้กับเกษตรกร จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีความต้องการการแปรรูปมังคุดเป็นผลิตภัณฑ์อาหาร คือ มังคุดกวน น้ำมังคุด และแยมมังคุด และการแปรรูปมังคุดเป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช่อาหาร คือ สบู่เปลือกมังคุด ลิปมันเปลือกมังคุด และโลชั่นเปลือกมังคุด ดังนั้นควรส่งเสริมความรู้ในการแปรรูปให้กับเกษตรกร โดยการจัดอบรมหลักสูตรการแปรรูปผลิตภัณฑ์ตามความต้องการของเกษตรกร นอกจากนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนเทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัย และเหมาะสมสำหรับการผลิต

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12 The 12th STOU National Research Conference

1.2 มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการแปรรูป จากการวิจัยพบว่าเกษตรกรมีความต้องการมาตรฐาน GMP และมาตรฐาน ออย. ดังนั้นควรส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานให้กับเกษตรกร โดยการจัดอบรมหลักสูตร GMP และมาตรฐาน ออย. เพื่อมุ่งส่งเสริมให้ผู้ประกอบการดำเนินการอย่างมีคุณภาพ มาตรฐาน และปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

1.3 ปัญหาการส่งเสริมการแปรรูปมังคุดของเกษตรกร จากการวิจัยพบว่าเกษตรกรมีปัญหาด้านตลาดในการจำหน่ายสินค้า และการให้ความรู้ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นการส่งเสริมควรเน้นการฝึกอบรมในเรื่อง การศึกษา สถานการณ์การตลาด การหาแหล่งจำหน่าย และการตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า เพื่อให้เกษตรกรได้นำความรู้จากเรื่องดังกล่าวไปเป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินการผลิตผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคที่แตกต่างกัน นอกจากนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความรู้และสนับสนุนในด้านการจัดหาสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาความต้องการฝึกอบรมด้านการตลาดของเกษตรกร เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการตลาดให้แก่เกษตรกรมากยิ่งขึ้น

2.2 ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภค เพื่อการวางแผนพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีลักษณะที่ทันสมัยตรงกับความต้องการของผู้บริโภค

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2563). ฐานข้อมูลการปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร. สืบค้นเมื่อ 9 พฤศจิกายน 2564 จาก <http://farmer.doae.go.th/>.
- ธัญมัย เจริญกุล. (2559). พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ผลไม้แปรรูปของไทยของวัยรุ่นชาวจีนที่มาศึกษาในประเทศไทย. วารสารธุรกิจปริทัศน์, 8(1), 43-60.
- จิตรรัตน์ จันทร์ดอน. มังคุด ราชีนีแห่งผลไม้. สืบค้นเมื่อ 7 เมษายน 2565 จาก <https://pharmacy.mahidol.ac.th/knowledge/files/0335.pdf>
- นันทวัน บุญยะประภัตร. (2557). การใช้ประโยชน์ของมังคุดเชิงคุณภาพ. ใน มังคุดนวัตกรรมจากงานวิจัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. มังคุด: เนื้อที่ยืนต้น เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ ปี 2563. สืบค้นเมื่อ 30 พฤศจิกายน 2564 จาก https://www.oae.go.th/assets/portals/1/fileups/prcaidata/files/1_mangosteen2563.pdf
- สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช กรมวิชาการเกษตร. การจัดการศัตรูมังคุดเพื่อการส่งออก ประจำปีงบประมาณ 2557. สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช กรมวิชาการเกษตร
- สลิตา สุสิงห์. (2548). ความต้องการฝึกอบรมด้านการแปรรูปผลผลิตเกษตรของสมาชิก กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในจังหวัดนครพนม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- สุภารัตน์ ชูชัย. (2562). แนวทางการส่งเสริมการผลิตมังคุดตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกรในอำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- เอกภพ สุทธิจิระพันธ์. (2552). ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการการแปรรูปกาแฟของเกษตรกรบ้านแม่หลอด ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ (ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.